

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ECONOMIC AND LEGAL PROBLEMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

ЕКОНОМІКА ТА ПРАВО
ECONOMICS AND LAW

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.01.084>

УДК 338

І.В. ДІДЕНКО, канд. екон. наук, старший викладач кафедри економічної кібернетики Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумський державний університет, м. Суми, Україна

 orcid.org/0000-0003-1934-7031

А.Ю. ЄФІМЕНКО, аспірант кафедри економічної кібернетики Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумський державний університет, м. Суми, Україна

 orcid.org/0000-0002-2810-0965

ОЦІНКА ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Ключові слова: макроекономічна стабільність, інтегральний показник, ВВП, рівень інфляції, індекс *Gini*, ВНД.

Визначено особливості макроекономічної стабільності, її фактори та підходи до оцінювання. Основним завданням статті є оцінка інтегрального індикатора макроекономічної стабільності як узагальнювального показника економічного розвитку держави. Вирішення зазначеного завдання сприяє виокремленню передових країн та їх основних соціально-економічних та антикризових політик, що можуть стати орієнтирами під час ухвалення виважених стратегічних рішень іншими державами. На основі візуалізації інтегрального показника макроекономічної стабільності було визначено країну-лідера — Швейцарію. Соціально-економічні особливості та антикризові заходи зазначеної держави можуть бути орієнтиром для інших країн.

Вступ. Макроекономічна стабільність держави відіграє ключову роль для всіх секторів господарювання та відносин, що виникають між ними. Дослідження цього питання є актуальним, оскільки ефективна національна економіка є запорукою провідних позицій країни на світовому ринку товарів та послуг, що важливо в умовах глобалізаційних процесів.

Для оцінки макроекономічної стабільності держави як збалансованого показника створення, обміну та перерозподілу товарів та послуг використовують різні методи.

Серед способів вимірювання можна виокремити визначення стану таких національних показників, як обсяг валового внутрішнього продукту (ВВП) та обсяг валового національного доходу (ВНД), рівень

Цитування: Діденко І.В., Єфіменко А.Ю. Оцінка інтегрального показника макроекономічної стабільності. *Економіка та право*. 2023. № 1. С. 84—92. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.01.084>

інфляції, рівень безробіття, притік і відтік чистого капіталу тощо. Всі зазначені показники дають змогу різнобічно оцінити стан макроекономічного середовища країни. Наприклад, рівень інфляції характеризує купівельну спроможність населення, платоспроможність національної грошової одиниці загалом.

Визначення інтегрального показника макроекономічної стабільності як узагальнювального різнобічного індикатора рівня розвитку країни може стати інструментом запобігання впливу внутрішніх та зовнішніх фінансових і нефінансових ризиків та створення «буферів безпеки» у сприятливі часи.

Так, питання оцінки інтегрального індексу макроекономічної стабільності з урахуванням соціально-економічних особливостей держави потребує детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням визначення поняття «макроекономічна стабільність» та його оцінкою займалися як вітчизняні, так і іноземні науковці, серед яких: В. Маггі та Е. Каваларро [1], Г. Камбел та Дж. Тернер [2], Д. Клансі та Р. Мерола [3], С. Шен [4], Л. Татарісі та М. Кубінчі [5] та ін.

В «Енциклопедії банківської справи України» макроекономічну стабільність визначено як поступовий розвиток економіки, що сприяє досягненню сталого економічного зростання в умовах стабільного рівня цін та низького рівня безробіття, стабільності національної валюти та вільного переміщення капіталів протягом тривалого періоду часу¹.

В. Маггі та Е. Каваларро пропонують розглядати макроекономічну стабільність як систему національних показників у нерівноважній динаміці [1, с. 75].

С. Шен зазначав, що одним із основних показників макроекономічної стабільності є ВВП. Превентивним заходом визначено таргетування номінального обсягу зазначеного показника [4].

Питання всебічної оцінки макроекономічної стабільності залишається невирішеним, оскільки зараз не існує єдиної методики оцінювання зазначеного показника, що враховував би соціально-економічні особливості різних країн.

Метою статті є оцінка інтегрального індикатора макроекономічної стабільності як узагальнювального показника економічного розвитку країни. Це стане основою для виокремлення провідних держав світу та їх головних соціально-економічних та антикризових політик.

Результати дослідження. Сучасні тенденції щодо глобалізації національних економік провокують детальніший розгляд поняття «макроекономічна стабільність» (МС) та його подальшу оцінку з урахуванням рівнів соціально-економічного розвитку держав.

Досвід європейських країн з розвинутою і перехідною економікою засвідчує необхідність формування виваженої національної політики у забезпеченні економічного зростання держави, створення рівних умов для всього населення незалежно від місця проживання, збереження територіальної цілісності та економічної безпеки.

Так, важливо провести оцінку узагальнювального індикатора економічного розвитку, що включатиме особливості соціального, цінового, мікро- та макрозбалансування сфер функціонування держави. Саме інтегральний показник макроекономічної стабільності може різнобічно охарактеризувати економічне становище будь-якої країни.

На першому етапі дослідження сформуємо масив вхідних даних, що включає статистичну річну звітність банківської діяльності таких країн: Австрія, Албанія, Бельгія, Білорусь, Болгарія, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Велика Британія (Об'єднане Королівство), Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Україна, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія, Швейцарія та Швеція з 2010 до 2020 рр. Показниками для аналізу є такі дані *World Bank*:

- обсяг валового внутрішнього продукту;
- рівень інфляції;
- рівень безробіття;
- індекс *Gini*;
- обсяг валового національного доходу [6].

Розглянемо детальніше особливості зазначених показників (табл. 1).

На другому етапі проведемо стандартну нормалізацію вхідних даних, що враховує середнє значення показника та стандартне відхилення.

¹ Енциклопедія банківської справи України. За ред. В.С. Стельмаха. Київ: Молодь: Ін Юре, 2001. 680 с. С. 302.

На третьому етапі необхідно виділити статистично значущі показники. Провести фільтрацію показників ми пропонуємо на основі аналізу кореляційної матриці. Якщо відповідне значення кореляційної матриці перевищує 0,7, то показник має високу щільність зв'язку та є статистично значущим (табл. 2). Такий індикатор використовуємо для подальших розрахунків.

Помірний обернений зв'язок спостерігається між рівнем інфляції (*INFLATION*) та рівнем безробіття (*UNEMPL*) –0,42. Це означає, що у разі збільшенні рівня інфляції на 1 % рівень безробіття зменшується на 0,42 %.

Також для визначення найбільш значущих чинників МС використаємо метод головних компонент. Під час використання цього методу можливе число чинників, що виділяються, дорівнює числу змінних. Кожному чиннику

відповідає власне значення — дисперсія, що пояснена цим чинником (табл. 3).

Висуваємо гіпотезу про те, що до першого фактора увійдуть ті показники, які здійснюють сильніший вплив на досліджуване явище — макроекономічну стабільність держави.

Як можна побачити із табл. 3, кумулятивний відсоток загальної дисперсії, яку виокремлюють виділені фактори, становить майже 70 %, а саме: 66,62 %. Водночас перший фактор пояснює 34,52 % від загальної дисперсії, а другий — 22,1 %. Це свідчить про те, що змінні, які увійшли до першого фактора, (*INFLATION* та *UNEMPL*), справляють сильніший вплив на макроекономічну стабільність. Власні значення даних двох факторів перевищують одиничне значення.

Наступним кроком дослідження є виділення факторних навантажень (табл. 4).

Таблиця 1. Характеристика індикаторів макроекономічної стабільності (складено автором на основі [6])

Показник	Позначення	Характеристика	Одиниця вимірювання
Обсяг валового внутрішнього продукту	<i>GDP</i>	Один із найважливіших показників розвитку економіки, що висвітлює підсумок виробничої діяльності економічних одиниць-резидентів у галузі матеріального та нематеріального виробництва	тис. дол. США
Рівень інфляції	<i>INFLATION</i>	Відношення індексу цін поточного періоду до індексу цін попереднього періоду у відсотках. Зміна рівня інфляції відображає купівельну спроможність населення	%
Рівень безробіття	<i>UNEMPL</i>	Кількісний показник, що визначається як відношення кількості безробітних до загальної чисельності економічно активного працездатного населення країни	%
Індекс <i>Gini</i>	<i>GINI</i>	Показник означає розрив між бідними та багатими верствами населення: чим вищий коефіцієнт, тим більший розрив. 1 % означає рівність доходів населення, 100 % — увесь дохід зосереджений в одних руках	у. од.
Темп росту обсягу валового національного доходу	<i>GNI</i>	Темп росту сумарної вартості товарів та послуг, що надходять у розпорядження певної держави за певний проміжок часу	%

Таблиця 2. Кореляційна матриця показників макроекономічної стабільності (авторська розробка)

Показник	<i>GDP</i>	<i>INFLATION</i>	<i>UNEMPL</i>	<i>GINI</i>	<i>GNI</i>
<i>GDP</i>	1,00	–0,23	0,25	–0,09	–0,08
<i>INFLATION</i>	–0,23	1,00	–0,42	–0,19	0,06
<i>UNEMPL</i>	0,25	–0,42	1,00	0,27	–0,11
<i>GINI</i>	–0,09	–0,19	0,27	1,00	–0,01
<i>GNI</i>	–0,08	0,06	–0,11	–0,01	1,00

Гіпотеза щодо того, що до першого фактора увійшли ті показники, які здійснюють сильніший вплив на досліджуване явище, підтверджується. У другому стовпчику (табл. 4) сірим кольором позначено комірки, де знаходиться факторне навантаження тих змінних, що здійснюють статистично значущий вплив у межах першого фактора. До цих показників належать такі змінні: *INFLATION* (0,755), *UNEMPL* (–0,808). Варто зазначити, що всі перераховані показники мають значення факторних навантажень за модулем більше ніж 0,7. У другому виділеному факторі статистично значущий вплив відповідно до отриманого значення факторного навантаження –0,743 здійснює індекс *Gini*. У такий спосіб зазначені показники макроекономічної стабільності є значимими та можуть бути використані для визначення інтегрального показника макроекономічної стабільності.

Четвертий етап передбачає визначення узагальнювальної характеристики — інтегрального індексу макроекономічної стабільності методом рівномірної оптимальності. Цей метод передбачає зважування суми статистично нормалізованих показників на максимально можливу суму за всіма показниками аналізу за такою формулою:

$$PMS_j^{DF} = \frac{\sum_{i=1}^n \cdot S_{ij}}{\max\{\sum_{i=1}^n \cdot S_{ij}\}}, \quad (1)$$

де S_{ij} — нормалізований i -й показник за j -й період часу; PMS — інтегральний індекс макроекономічної стабільності країни за j -й період часу.

Розглянемо інші підходи до побудови інтегрального індексу, основні принципи яких відображені у Методиці розрахунку інтегрального індексу фондового ринку, затвердженій рішенням Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку від 20.12.2000 № 237 (Методика втратила чинність відповідно до рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27.07.2010 № 1165; надалі аналізується з науково-порівняльною метою — *авт.*), та Методиці розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку, затвердженій наказом Державного комітету статистики України від 15.04.2003 № 114 (Методика станом на момент підготовки статті є чинною).

Так, інтегральні показники є узагальнювальними індикаторами не тільки стану різних секто-

рів економіки, а й загальними характеристиками соціально-економічного розвитку держави.

Відповідно до Методики Державного комітету статистики України інтегральний індекс економічного розвитку може включати групи показників (табл. 5), що всебічно оцінюють фінансові, інвестиційні, соціальні аспекти розвитку країни.

Наступним етапом дослідження є розрахунок інтегрального індексу макроекономічної стабільності на основі показників 35 європейських країн із різним рівнем розвитку.

На рис. 1 відображені вимоги щодо побудови інтегрального показника.

П'ятий етап реалізації методики оцінки макроекономічної стабільності держави передбачає виокремлення трендової та сезонної складових інтегрального показника (рис. 2).

Провідними країнами за інтегральним показником макроекономічної стабільності, що мав позитивне значення у 2010, 2015 та 2020 рр., були Іспанія, Португалія та Швейцарія. Серед цих держав лідером за рівнем соціально-економічного розвитку є Швейцарія. Розглянемо детальніше особливості макроекономічної політики зазначеної країни у посткризові періоди, що можуть стати орієнтирами для інших держав.

Таблиця 3. Власні значення та частка загальної дисперсії для факторів, утворених показниками макроекономічної стабільності

Фактор	Власні значення	Загальна дисперсія, %	Кумулятивна загальна дисперсія, %
Фактор 1	1,726	34,522	34,522
Фактор 2	1,105	22,104	66,627

Таблиця 4. Результати застосування методу головних компонент

Показник	Фактор 1	Фактор 2
<i>GDP</i>	–0,491	0,660
<i>INFLATION</i>	0,755	0,017
<i>UNEMPL</i>	–0,808	–0,074
<i>GINI</i>	–0,448	–0,743
<i>GNI</i>	0,244	–0,333
Загальна дисперсія	1,726	1,105
Частка загальної дисперсії	0,345	0,221

Вимога	Інтерпретація відносно інтегрального показника макроекономічної стабільності
<p>Показник повинен чітко відображати мету його побудови і допомагати вирішувати поставлені завдання</p> <p>Показник повинен бути достатньо інформативним і володіти достатньою роздільною здатністю для досліджуваних об'єктів</p> <p>Показник повинен піддаватись простій і зрозумілій інтерпретації</p> <p>Зміна позитивної якості показника повинна відповідати напрямам «переваги» його складових</p>	<p>Визначення макроекономічної ситуації шляхом визначення загального показника з урахуванням показників ефективності економіки держави</p> <p>Охоплює обсяг валового внутрішнього продукту, рівень інфляції, рівень безробіття, індекс <i>Gini</i> та обсягу валового національного доходу</p> <p>Інтегральний показник макроекономічної стабільності характеризує стан національної економіки на світовому ринку</p> <p>Зміна інтегрального показника відповідає напрямам «переваг» рівня безробіття, рівня інфляції та індексу <i>Gini</i> як статистично значущих показників</p>
<p>Показник максимально враховує інформативність його складових і водночас допускає стиснення надлишкової інформації, що в них міститься</p> <p>Показник максимально відтворює варіацію його складових</p>	

Рис. 1. Вимоги щодо побудови інтегрального показника макроекономічної стабільності (авторська розробка)

Таблиця 5. Порівняльна характеристика підходів до побудови інтегральних показників економічних процесів (складено авторами на основі [7, с. 271])

Ознака	Підхід		
	Методика Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (втратила чинність)	Методика Державного комітету статистики України	Методика розрахунку індексу <i>Gini</i> як показника нерівності доходів
Мета розрахунку	Визначення макроекономічної ситуації щодо тенденцій розвитку фондового ринку України	Визначення узагальнювального показника, що поєднує у собі основні аспекти економічного і соціального розвитку регіонів	Аналіз розподілу доходів домогосподарств, а також аналіз інших показників, головною альтернативою яких є нерівність у багатстві
Поняття «інтегральний індекс»	Показник діяльності ринку цінних паперів у межах національних кордонів, що характеризує стан внутрішніх ринків, які існують у державі, або тих, на які припадає значна частина ринку цінних паперів такої країни	Узагальнювальний показник, що поєднує у собі основні аспекти економічного та соціального розвитку, серед яких такі групи показників: макроекономічна ефективність; фінансова сфера; інноваційна діяльність та розвиток науки; ринкові перетворення і розвиток підприємництва; інвестиційна привабливість	Показник нерівності розподілу деякої величини чисел, що приймає значення між 0 і 1, де 0 означає абсолютну рівність (величина набуває лише одне значення), а 1 позначає повну нерівність
Розрахунок	Відношення середньої геометричної ціни акцій підприємств за поточний період до середньої геометричної ціни акцій підприємств у базисний період	Розрахунок інтегрального індексу соціально-економічного розвитку виконується за формулою середньої арифметичної зваженої	Коефіцієнт <i>Gini</i> найпростіше визначити за допомогою кривої Лоренца, що зображує частку величини y , що зосереджується на $x\%$ популяції з найменшим значенням цієї величини

Рис. 2. Тенденції інтегрального показника макроекономічної стабільності 35 європейських країн у 2010, 2015 та 2020 рр. (авторська розробка)

Серед основних соціально-економічних характеристик Швейцарії можна виокремити такі:

- високорозвинена індустріальна країна з експортно-орієнтованою економікою та інтенсивним сільським господарством;
- провідними секторами економіки є фармацевтична промисловість, машинобудування і високоточна механіка;
- основними факторами-стимуляторами економіки є внутрішній та зовнішній попит;
- посідає одне з перших місць у світі за рівнем ВВП на душу населення: 86850 дол. США станом на 01.01.2021 (2-ге місце у світі);
- важливою статтею доходів бюджету є іноземний туризм;
- має найнижчу ставку податку на додану вартість (ПДВ) у Європі (ПДВ стягується з більшості товарів та послуг: за зниженою ставкою 3,7 % оподатковуються послуги з розміщення, а за ставкою 2,5 % — товари першої необхідності та інші предмети побуту);
- країна щорічно витрачає на дослідження та розробки приблизно 3 % ВВП;
- один із провідних фінансових та банківських центрів (кількість банків станом на 01.01.2022 — 257);

- має практично повний рівень зайнятості — 1—2 % рівень безробіття впродовж 2021 р.;
- наявність великої залежності від зовнішніх джерел сировини, спеціалізація на виробництві високоякісної дорогої продукції (експортна квота в окремих галузях становить 80—90 %);
- розвиток інвестиційної політики країни;
- основними зовнішньоторговельними партнерами є Німеччина, Італія, Франція, Велика Британія та США [8].

Варто зазначити, що основними чинниками інвестиційної привабливості Швейцарії є стабільність швейцарського франка, нейтралітет, стабільна політична ситуація у країні, зручне розташування у поєднанні з невисокими податками. Відповідно для інших країн під час розробки інноваційної складової державної економічної політики варто звертати увагу на такі аспекти:

- стабільність національної грошової одиниці, зміцнення якої сприяє зниженню рівня інфляції як одного із провідних складових індексу макроекономічної стабільності;
- урахування політичних ризиків, що опосередковано впливають на вищезазначені елементи макроіндексу;

- регулювання податкової політики: зниження податкових ставок, податкові канікули, що сприятиме зниженню податкового навантаження на компанії та росту ВВП.

Після фінансової кризи (2009) та пандемії *COVID-19* (2019) Швейцарія виявилася країною з однією з найуспішніших економік останніх десятиліть. Головними елементами успіху стали продуктивність, інноваційна здатність, конкурентоспроможність та ефективність фінансової системи.

Ці складові певною мірою пливають на вибір транснаціональних компаній, які обирають Швейцарію як свій регіональний або всесвітній головний офіс, або як центр своїх операцій у ланцюзі поставок, маркетингу та управління продажами. Багатонаціональні компанії є важливою частиною економіки Швейцарії. Вони становлять приблизно 5 % усіх підприємств та формують понад 25 % усіх робочих місць, створюють третину ВВП країни та майже половину всіх федеральних доходів від корпоративного податку. Так, ріст присутності транснаціональних компаній є запорукою високого рівня індексу *Gini*, оскільки вони є генераторами значної частки робочої сили. Тобто це є фактором зниження рівня інфляції, підвищення індексу *Gini* як індикатора добробуту населення та зниження рівня безробіття. Саме ці показники характеризують індекс макроекономічної стабільності.

Також варто зазначити такі основні антикризові економічні заходи, які запровадила Швейцарія:

- компанії, засновані до 01.03.2020, які суттєво постраждали від пандемії *COVID-19*, можуть отримати вигоду від спеціальних перехідних позик під гарантії Швейцарської Конфедерації за початковою відсотковою ставкою 0 % за певних умов;
- компанії, що постраждали від пандемії, могли створювати надзвичайні резерви у своїх фінансових звітах за 2019 р.;
- використання цифрової трансформації для сприяння інноваціям та процвітанню;
- розвиток гнучкого ринку праці;
- розвиток енергоефективності, сприяння відновлюваній енергетиці та відхід від ядерної енергетики;
- розробка довгострокової стратегії розвитку з низьким рівнем викидів парникових газів – «Кліматична стратегія 2050», де

буде визначено кліматичні цілі на середину століття.

Отже, на основі статистичної звітності Світового банку було проаналізовано деякі показники економічного розвитку: ВВП, рівень інфляції, рівень безробіття, індекс *Gini*, ріст ВНД. Ці показники різнобічно характеризують соціально-економічне становище держави як на мікро-, так і на макрорівнях. За допомогою факторного аналізу, а саме методу головних компонент, було виокремлено рівень інфляції, рівень безробіття та індекс *Gini* як статистично значущі індикатори, що стали основою для розрахунку індексу макроекономічної стабільності європейських держав у 2010, 2015 та 2020 рр. як посткризових періодах. Визначено, що лідером стала Швейцарія, тому було детальніше розглянуто соціально-економічні та антикризові заходи країни, їх можливий вплив на елементи узагальнювального індикатора.

Принципи державної політики та антикризові заходи Швейцарії можуть бути прикладом для інших держав під час розробки економічних політик і функціонуванні на світовому ринку товарів та послуг.

Висновки. Підтримання макроекономічної стабільності залишається ключовим завданням для кожної країни в умовах глобалізації. Розглянуті національні та міжнародні методики оцінки зазначеного показника підтвердили необхідність визначення комплексного індикатора макроекономічної стабільності, оскільки він дає змогу різнобічно оцінити економічну ситуацію в державі. Варто зазначити, що методики включають економічні, соціальні, фінансові, інноваційні аспекти розвитку країни.

Виконання поставленого завдання передбачало аналіз фінансової звітності 35 європейських країн протягом 2010—2020 рр. Основними індикаторами макроекономічного розвитку стали обсяг ВВП, рівень інфляції, рівень безробіття, темпи приросту ВНД та індекс *Gini*.

За допомогою побудови кореляційної матриці було визначено, що існує помірний обернений зв'язок між рівнем інфляції (*INFLATION*) та рівнем безробіття (*UNEMPL*) –0,42. Так, у разі підвищення рівня інфляції на 1 % рівень безробіття знижується на 0,42 %. Відповідно до методик Світового банку, нормою вважається рівень інфляції не більше 3 %, що сприяє

підтриманню конкуренції на ринку товарів та послуг, стимулює національних виробників.

Результати застосування методу головних компонент підтвердили гіпотезу відносно того, що до першого фактора увійшли ті показники, які здійснюють сильніший вплив на макроекономічну стабільність. Серед них виділяємо: рівень інфляції та рівень безробіття. До другого фактора увійшов індекс *Gini*, оскільки він мав факторне навантаження більше 0,7. Кумулятивний відсоток загальної дисперсії, яку виокремлюють зазначені чинники, становить майже 70 %. Водночас перший фактор пояснює 34,52 % від загальної дисперсії, а другий — 22,1 %. Це свідчить про те, що коливання рівня інфляції та рівня безробіття здійснюють сильніший вплив на макроекономічну стабільність. Індекс *Gini* характеризує рівень доходів населення, тобто є більш соціальним аспектом макроекономічної стабільності. Зазначені показники є статистично значущими і тому були використані для подальшого розрахунку індексу.

Графічне представлення розрахованого інтегрального показника макроекономічної стабільності на основі рівня інфляції, рівня безробіття та індексу *Gini* у 2010, 2015 та 2020 рр. надало змогу визначити провідну за цим показником країну — Швейцарію.

Отже, виділено такі ключові аспекти економіки Швейцарії, що здійснюють вплив на елементи індексу макроекономічної стабільності:

- регулювання податкової політики, що сприяє зниженню податкового навантаження на компанії та, як наслідок, збільшенню обсягів ВВП;
- дотримання рівня повної зайнятості: рівень безробіття 1—2 %;
- стимулювання досліджень та розробок — не менше 3 % від ВВП, що сприяє розвитку ринку товарів і послуг на мікро- та макро-рівнях;
- зростання присутності транснаціональних компаній, що сприяють створенню робочих місць та відповідно знижують рівень безробіття у державі.

Зазначені заходи можуть бути економіко-соціальними орієнтирами для інших держав під час розробки національних, економічних політик та фінансових стратегій.

Роботу виконано в межах науково-дослідної теми «Моделювання механізмів детінізації та декорумпізації економіки для забезпечення національної безпеки: вплив трансформації фінансових поведінкових патернів» (номер державної реєстрації 0122U000783).

REFERENCES / СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Cavallaro E., Maggi B. State of confidence, overborrowing and macroeconomic stabilization in out-of-equilibrium dynamics. *Economic Modelling*. 2016. Vol. 59. P. 210-223. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.06.015>
2. Campbell G., Coyle C., Turner J.D. This time is different: Causes and consequences of British banking instability over the long run. *Journal of Financial Stability*. 2016. Vol. 27. P. 74-94. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2016.09.007>
3. Clancy D., Merola R. Countercyclical Capital Rules for Small Open Economies. *SSRN*. 2016. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3143195>
4. Chen S.-H. A note on nominal GDP targeting and macroeconomic (in) stability. *Macroeconomic Dynamics*. 2019. Vol. 23. Iss. 8. P. 3483-3508. <https://doi.org/10.1017/S1365100518000111>
5. Tatarici L. R., Kubinski M. N., Barnea D. Determinants of Non-Performing Loans for the EEC Region. A Financial Stability Perspective. *Management & Marketing. Challenges for the Knowledge Society*. 2020. Vol. 15. Iss. 4. P. 621-642. <https://doi.org/10.2478/mmcks-2020-0036>
6. World Development Indicators. *DataBank. The World Bank*. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators> (дата звернення: 12.12.2022).
7. Bain J.S. The Profit Rate as a Measure of Monopoly Power. *The Quarterly Journal of Economics*. 1941. Vol. 55. Iss. 2. P. 271-293. <https://doi.org/10.2307/1882062>
8. Swiss Economy — Facts and Figures. *Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten EDA*. URL: <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/en/home/wirtschaft/uebersicht/wirtschaft---fakten-und-zahlen.html> (дата звернення: 12.12.2022).

Received / Надійшла 23.12.2022

I.V. Didenko

Sumy State University, Sumy, Ukraine

orcid.org/0000-0003-1934-7031

A.Yu. Yefimenko

Sumy State University, Sumy, Ukraine

orcid.org/0000-0002-2810-0965

EVALUATION OF THE INTEGRAL INDICATOR OF MACROECONOMIC STABILITY

The article defines features of macroeconomic stability, its factors and approaches to assessment. This is the state of the national economy, in which aggregate demand and supply are balanced, production and consumption are balanced. The main goal of the article is to evaluate the integral indicator of macroeconomic stability as a general indicator of the state's economic development based on the financial statements of 35 European countries in 2010, 2015 and 2020. Solving the specified task contributes to the identification of the leading countries and their main socio-economic and anti-crisis policies, which can serve as guidelines for the adoption of balanced strategic decisions by other states. It was determined that the integral indicator of macroeconomic stability is a versatile assessment of the effectiveness of the national economy on the world market. The main indicators of the state's economic development are an increase in the volume of Gross Domestic Product (GDP) and Gross National Income (GNI), a decrease in the level of inflation and unemployment, the stability of the national monetary unit, the Gini index close to 0, etc. In the conditions of globalization, the list of indicators is constantly expanding. The following research tools were used in the article: methods of analysis and synthesis, grouping, bibliographic analysis, comparison method, factor analysis, calculation of the integral indicator, graphic method, etc. The use of the method of principal components confirmed the hypothesis that the first factor includes those indicators that exert a stronger influence on macroeconomic stability. Based on the visualization of the integral indicator of macroeconomic stability, the leading country – Switzerland – was determined. The socio-economic features and anti-crisis measures of the specified state can be a reference point for other countries. Among these characteristics, the following are highlighted: creation of compensation programs for companies in the post-crisis period; creation a flexible labour market; allocation of funds for research and development (in Switzerland – 3 % of GDP); combination of digitization processes with investment policy. The results of research can be useful for state bodies when developing elements of national economic policy.

Keywords: macroeconomic stability, integral indicator, GDP, inflation rate, Gini index, GNI.